# שלב א' – מה זה תיקון עולם?

דף למורה · מתקנים עולם – מעשה אחד בכל פעם

המטרה: להכיר את המושג "תיקון עולם", לקרוא מקורות מהמסורת היהודית ומערכים אוניברסליים, ולנסח מה הם אומרים לנו היום.

זמן: 11 דקות במערך 90 · 7 דקות במערך 45

## מהלך

1. מקרינים את המצגת: מאיפה בא הביטוי "תיקון עולם" (משנה, תפילה, הגות, היום).
2. זוגות בוחרים מקור אחד מתוך כרטיסי המקורות וממלאים "ניתוח מקור": מה כתוב במילים שלי, מה המסר, דוגמה מהיום.
3. חידון "מה המסר?": מתאימים כל מקור לרעיון שלו. סבב שיתוף קצר: איזה מקור הכי מדבר אליכם?

## תשובות ודגשים

- חידון "מה המסר?": כל מקור מותאם לרעיון שמופיע בכרטיס שלו (באתר, בכפתור "מה הרעיון").
- "מפני תיקון העולם" – במשנה (מסכת גיטין, פרק ד): תקנות חכמים לטובת סדר חברתי צודק.
- בניתוח מקור אין תשובה אחת נכונה – מחפשים: הבנה של המילים, מסר כללי ודוגמה מוחשית מהיום.

**מסלול עולים: מילות מפתח באנגלית מופיעות ליד הכותרות, ובראש דף העבודה יש מילון קצר. מומלץ להצמיד חבר/ה תומך/ת.**

**שימו לב לתלמידים שהנושא נוגע בהם. מקורות עזרה: פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.**

# שלב א' – מה זה תיקון עולם?

צדה: רעות ראש בן ישי

דף עבודה · What is Tikkun Olam? · מתקנים עולם – מעשה אחד בכל פעם

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

| עברית | English |
|---|---|
| תיקון עולם | repairing the world |
| אחריות | responsibility |
| מקור | source (text) |
| התנדבות | volunteering |
| קהילה | community |
| הזדמנות שנייה | second chance |
| אמון | trust |
| חסד | kindness |
| סביבה | environment |
| מחזור | recycling |

## מאיפה בא הביטוי "תיקון עולם"?Where does the term come from?

- במשנה: הביטוי "מִפְּנֵי תִקּוּן הָעוֹלָם" מופיע במשנה (מסכת גיטין, פרק ד). חכמים קבעו תקנות כדי שהחברה תתנהל בצדק ובסדר, ושאנשים לא ייפגעו – זה היה "תיקון העולם".
- בתפילה: בתפילת "עלינו לשבח", שנאמרת בסוף כל תפילה, מופיעה התקווה "לְתַקֵּן עוֹלָם". כך הרעיון נכנס לחיי היום-יום.
- בהגות: בהגות היהודית המאוחרת קיבל הרעיון משמעות רחבה: לכל אדם יש תפקיד – לתקן משהו שבור בעולם, גם בדברים קטנים.
- היום: היום "תיקון עולם" פירושו לקחת אחריות: לעשות טוב לאנשים, לחברה ולסביבה – כל אחד ואחת במקום שבו הם נמצאים.

## מקורותSources

**"לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמוֹר, וְלֹא אַתָּה בֶּן חוֹרִין לִבָּטֵל מִמֶּנָּה." – פרקי אבות, פרק ב (רבי טרפון)**

במילים פשוטות: את כל העבודה אי אפשר לסיים לבד – אבל גם אסור לוותר ולא לעשות כלום.

You are not required to finish the work, but you are not free to stop doing it.

**"כָּל הַמְקַיֵּם נֶפֶשׁ אַחַת – מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ קִיֵּם עוֹלָם מָלֵא." – על פי משנה, מסכת סנהדרין, פרק ד**

במילים פשוטות: מי שעוזר לאדם אחד – כאילו עזר לעולם שלם.

Whoever saves one life is as if they saved an entire world.

**"וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ." – ספר ויקרא, פרק יט**

במילים פשוטות: תאהב ותכבד את האחר כמו שאתה רוצה שיאהבו ויכבדו אותך.

יצרה: רוית ראש בן ישי

Love your neighbor as yourself.

**"דַּעֲלָךְ סְנֵי – לְחַבְרָךְ לָא תַּעֲבֵיד. (מה ששנוא עליך – אל תעשה לחברך.)" – תלמוד בבלי, מסכת שבת לא ע"א (הלל)**

במילים פשוטות: אל תעשו לאחרים מה שאתם לא רוצים שיעשו לכם.

What is hateful to you, do not do to your fellow.

**"בִּמְקוֹם שֶׁאֵין אֲנָשִׁים – הִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת אִישׁ." – פרקי אבות, פרק ב (הלל)**

במילים פשוטות: כשאף אחד לא עושה את הדבר הנכון – אתה תעשה אותו.

Where there are no worthy people, strive to be one.

**"אִם אֵין אֲנִי לִי – מִי לִי? וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי – מָה אֲנִי? וְאִם לֹא עַכְשָׁיו – אֵימָתַי?" – פרקי אבות, פרק א (הלל)**

במילים פשוטות: צריך לדאוג לעצמי, אבל לא רק לעצמי. ואם לא אפעל עכשיו – מתי?

If I am not for myself, who will be? If I am only for myself, what am I? If not now, when?

## ניתוח מקור – בחרו מקור אחד Analyze one source

**המקור שבחרתי:**

**מה כתוב כאן – במילים שלי?**

**מה המסר, לדעתי?**

**דוגמה מהחיים שלנו היום:**

## התאמה: איזה רעיון מתאים לכל מקור?Match

יצרה: רוית ראש בן ישי

| # | המקור | מספר הרעיון |
|---|---|---|
| 1 | לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמוֹר, וְלֹא אַתָּה בֶּן חוֹרִין ל | |
| 2 | כָּל הַמְקַיֵּם נֶפֶשׁ אַחַת – מַעֲלָה עָלָיו הַכָּתוּב כְּא | |
| 3 | וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ. | |
| 4 | דַּעֲלָךְ סְנֵי – לְחַבְרָךְ לָא תַּעֲבֵיד. (מה ששנוא עליך – | |
| 5 | בִּמְקוֹם שֶׁאֵין אֲנָשִׁים – הִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת אִישׁ. | |
| 6 | אִם אֵין אֲנִי לִי – מִי לִי? וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי – מָה א | |

1. איזון בין דאגה לעצמי לבין אחריות לאחרים – ופעולה עכשיו, לא "מתישהו".
2. לא מחכים שמישהו אחר יתחיל – לוקחים אחריות.
3. "כלל הזהב" – לפני שעושים משהו לאחר, שואלים: הייתי רוצה שיעשו לי את זה?
4. לראות את האחר כמו את עצמנו – זו נקודת ההתחלה של כל תיקון.
5. כל אדם הוא עולם שלם – עזרה לאדם אחד היא שינוי עצום.
6. אל תוותרו בגלל שהמשימה גדולה – כל אחד עושה את החלק שלו.